

SPOMINSKO SREČANJE

Policijsko veteransko društvo (PVD) Sever Maribor in Pokrajinski odbor veteranov vojne za Slovenijo za Vzhodnoštajersko pokrajino sta v četrtek, 17. septembra 2015 v Izobraževalnem centru Pekre organizirala spominsko srečanje in razpravo ob 25. obletnici ustanovitve Manevrske strukture narodne zaščite (MSNZ).

Srečanja se je udeležilo 70 članov obeh društev, med njimi številni organizatorji MSNZ ter visoki gostje. Dobrodošlico na delovno-družabnem srečanju je zbranim zaželel Stane Kocutar, ki je slovesnost tudi povezoval in vodil. Spomnil je, da dogodki v zvezi z MSNZ niso tako daleč, a je vseeno tisti, ki se je takrat rodil, danes star 25 let. Od takrat je minilo torej že četrto stoletje. V spomin vseh je priklical tiste, ki so bili takrat najbolj aktivni. Še posebej je spomnil na legendarnega poveljnika Marjana Streharja iz Slovenske Bistrice in Marjana Ferka, ki je deloval v okviru Posebne enote milice (PEM) ter se je zapisal Šentilju.

Udeležence prvega srečanja sta pozdravila organizatorja slovesnosti Venčeslav Ogrinc in Darko Šorli.

Zgodovinar dr. Jure Gašparič iz Inštituta za novejšo zgodovino v Ljubljani je na kratko predstavil okoliščine in namen nastanka MSNZ. Opozoril je, da so udeleženci spominskega srečanja tisti, ki dogodkov ne želijo pozabiti, temveč svoje osebne spomine hranijo kot največjo zakladnico resnice. Slovenska milica je ves čas delovala zakonito, uživala je ugled ter imela avtoriteto. Orožje po republikah tedanje Jugoslavije (SFRJ) je imela milica, teritorialni obrambi pa jo je želela Jugoslovanske ljudske armade (JLA) v maju 1990 odvzeti, da bi s tem zmanjšala obrambno sposobnost republike. A to je vzpodbudilo proces ustanovitve lastne obrambne sile.

17. 9. 1990 so bili ustanovljeni pokrajinski in občinski štabi MSNZ, Janez Slapar pa je bil imenovan za načelnika Republiškega štaba.

O delovanju različnih struktur na območju nekdanje Vzhodnoštajerske pokrajine sta spregovorila Marjan Fekonja in Bojan Lunežnik. Fekonja je povedal, da je bil vsak pripadnik teritorialne obrambe (TO) dobro usposobljen in oborožen ter je predstavljal prvega slovenskega vojaka. Izpostavil je strateško neponovljivo akcijo popolne blokade vojašnic, kar so izvedli pripadniki TO, milice ter občani.

Bojan Lunežnik je izpostavil medsebojno zaupanje pri vzpostavljanju manevrske strukture, ki je temeljilo na osebnem poznanstvu. Predstavil je organiziranost milice na območju takratne Uprave za notranje zadeve Maribor. V milici so bili izdelani podrobni načrti za prehod iz mirnodobne situacije v čas neposredne vojne nevarnosti in vojne. Opisal je delovanje vojaških in posebnih enot milice (VEM in PEM) ter specialne enote (SE).

Venčeslav Ogrinc je govoril o sodelavcih občinskega štaba narodne zaščite v Mariboru, o organizaciji enot, njihovi usposobljenosti in oborožitvi. Izpostavil je strateško pomemben objekt: Letališče Maribor.

Vladimir Maher je na osnovi lastnih izkušenj opisal postopke v zvezi s predajo orožja TO, katerega so po štabih prevzemale aktivne vojaške osebe JLA.

Alojz Kovačič je opisal težavne delovne pogoje zaposlenih na oddelku za ljudsko obrambo Maribor, saj so svoje evidence hranili v kletnih prostorih Postaje milice Tabor, kjer ni bilo niti mize, hkrati pa so imeli vse evidence zelo blizu vojašnice Franc Rozman Stane.

Opozoril je tudi na dejstvo, da je bila narodna zaščita organizirana in usposobljena za rokovanje z orožjem tudi v vseh delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih, kjer so razpolagali tudi z orožjem.

Predstavniki iz Slovenske Bistrice so povedali, da je Območni štab TO Slovenska Bistrica imel svoje orožje v vojašnici, zato niso imeli kaj predati. So pa v naslednjih majskih dneh vse svoje orožje iz vojašnice odpeljali na rezervne lokacije, pri tem pa so jim pomagale tudi aktivne vojaške starešine znotraj vojašnice. Na terenu so se srečali s posameznimi domačini, ki orožja niso želeli sprejeti. JLA je usposobljenost in opremljenost takratne slovenske TO ocenjevala z najvišjo oceno, kot najslabše pa medsebojne odnose.

Tomo Čas je izpostavil zakonsko osnovo za legalno delovanje v takratnih časih: Zakon o SLO in DS. Poudaril je, da so bili vsi zaposleni v milici zaupanja vredni. Vsebina nalog pa je bila v takratnih zapletenih razmerah zelo raznolika, vloga vsakega posameznika pa še kako pomembna. Zahvalil se je veteranom za njihovo aktivno vlogo v času MSNZ in osamosvojitvene vojne. Dejstvo pa je, da politiki vojne veterane podpirajo in hvalijo le na proslavah, ko pa je potrebno dvigniti roko v podporo kakšni pravici, pa tega ne storijo.

Zbrane je nagovoril tudi podžupan mestne občine Maribor Zdravko Luketič. Veteranom je čestital in se zahvalil za vse kar so storili, da imamo danes svojo domovino. Ocenil je, da se veterani še vedno premalo pohvalijo kaj so bili in kaj so sposobni storiti v odločilnih trenutkih. Danes se premalo izpostavlja domoljubje in zgleda kot da svoje domovine nimamo radi. Premalo se spoštuje policiste in slovenske vojake, ki bdijo nad notranjo in zunanjo varnostjo naše domovine.

Celotno srečanje je izzvenelo kot enkratni primer in dober vzgled medsebojnega sodelovanja dveh komponent; zelene in modre linije, ki sta, v tako odločilnih trenutkih, kot je nastajanje lastne države ter osamosvojitvena vojna, dobro sodelovali ter sledili skupnemu cilju.

Po uradni razpravi v dvorani se je spominsko srečanje nadaljevalo v preddverju, kjer so si udeleženci ogledali razstavo o organiziranosti MSNZ po pokrajinah Slovenije. Svoje srečanje pa so zaključili v jedilnici, kjer so se okrepčali s toplo malico in pijačo. To pa je bil tudi čas za prijateljske stiske rok in osebna obujanja spominov.

Zapisal: Mirko Ploj

Foto: Stanko Bezjak